

De complexiteit van ouderverstoting

Middag van het recht 23 oktober 2020

Myriam de Hemptinne

Jeugd-en Familierechter in hoger beroep

Gedetacheerd als netwerkrechter en als medewerkster van de HCCH

Onder de loep van de mensenrechten

Recht op privé-leven en op familielevens (art. 8 EVRM):

- Recht van iedere ouder
- Recht van het kind)

- Positieve verplichting voor de nationale overheden
- Plicht tot voortvarendheid en effectiviteit

Begrippen in het Belgisch recht

➤ Strafwetboek

- **Art. 431- 432** : niet afgeven van kinderen

➤ Burgerlijk wetboek

➤ **Art. 374 §1:**

- van rechtswege: gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag, behoudens andersluidende beslissing van de rechter
- bij onenigheid bepaalt de rechter waar het kind verblijft
- **Art. 374 §2:** behalve akkoord: regel inzake gelijkmatig verdeelde verblijfsregeling
- **Art. 375bis:** recht op contact met grootouders en andere personen mits affectieve band
- **Art. 387ter** : weigering om een verblijfsregeling uit te voeren : mogelijkheid om opnieuw naar de rechter te stappen voor uitvoeringsmaatregelen, dwang of herziening

➤ **Ouderverstoting = onbekend begrip**

Perspectief van de Familie- en Jeugdrechter

- Verschil met de correctionele rechter
- Verschil met de parketmagistraat

Soms nuttige interacties

WHAT'S IN A NAME?

Parental Alienation Syndroom
Parental Alienation Process

...
Ouderverstoting

polarisatie

psychologiser
ing

Wapen

stigmatisatie

victimisatie

dogmatiserin
g

Op beleidsniveau

VOOR
P.A.S.

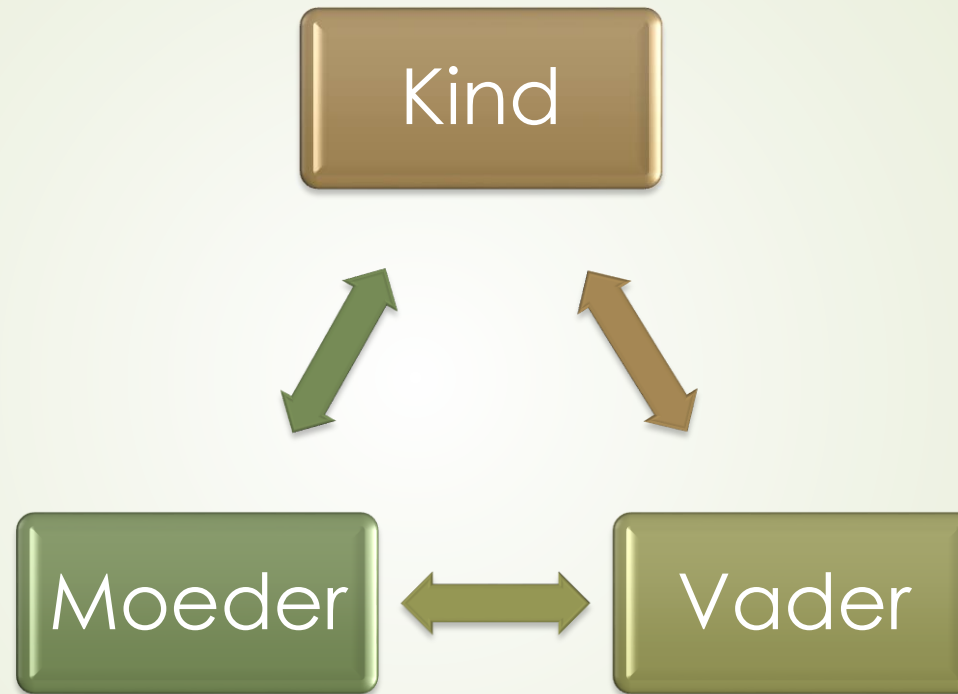

TEGEN
P.A.S

Complex denken

Op niveau van een particulier dossier

- Systemisch denken
- Geen « winner- verliezer –model » omdat het kind centraal staat

➤ ZACHTE HAND VAN DE WET

Betrokkenheid bewerkstelligen
Empowerment

- Dejudicialiseren,
- Toegeven
- Hulpverlening
- Therapie

Risico's:

Tijdverlies en kristallisatie
Instrumentalisatie van het systeem

➤ HARDE HAND VAN DE WET

Gezag - Autoriteit
Sanctioneren

- Gedwongen uitvoering,
- Dwangsom,
- Strafrechtelijke vervolging
- Omkering verblijfsregeling
- Plaatsing kind
- Dreigen

Risico's:

Verharding van de spanning
Kristallisatie

GEMENGDE OPLOSSINGEN

PREVENTIEF

EN/EN versus OF/OF

➤ Buiten het gerecht

- Wet Co-ouderschap
- ADR-reflex bij advocaten
- Scheidingsbemiddeling,
- Voorlichting

➤ Binnen het gerecht

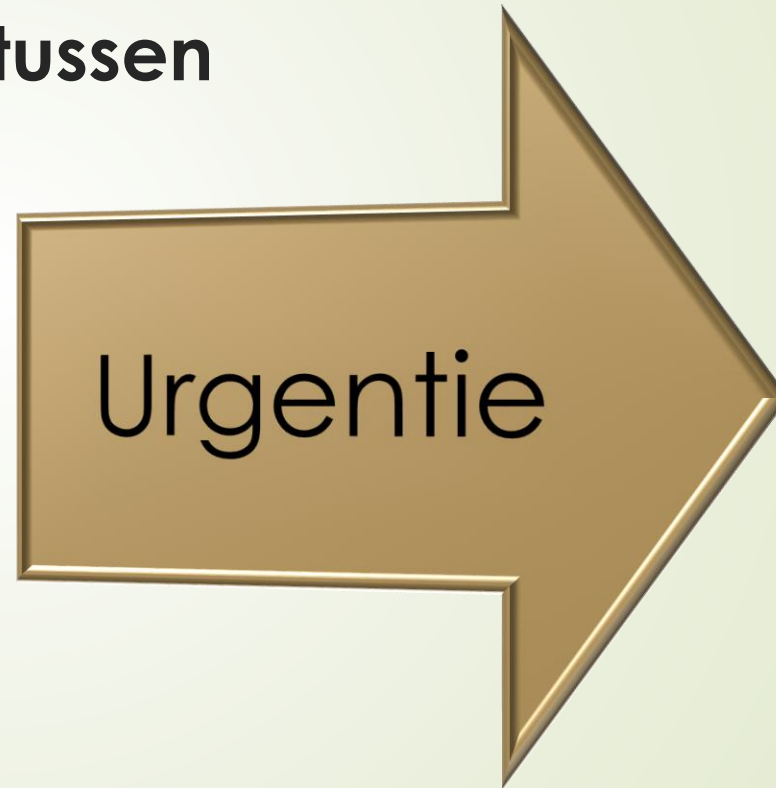
- Model van Cochem (Duitsland)
- **Modèle du consensus parental (Dinant)**
- Informatieplicht : ADR
- ADR – ingesteldheid bij de rechters

>>>>>> De dynamiek winnaar – verliezer preventief breken

Als preventie niet heeft gebaat: (risico voor) contact-breuk

Spanning tussen

>>>>> Grootste trauma voor een kind = het geschil

Drie onderliggende vragen uittoetsen:

1. Wie is de motor van de verstoting?
2. Wat is de onderliggende houding van de zorgouder?
3. Welke verantwoordelijkheid heeft de verstoten ouder?

>>>>> Vermoeden van parentale bekwaamheid in hoofde van beide ouders

De middelen van de familierechter

De tanden van de wet:

- Art. 387*bis* BW: alle maatregelen treffen (ook op vordering van OM)
- Art. 387*ter* BW : bij niet-uitvoering : naar dezelfde rechter terug bevoegd
- Art. 1253*ter*/2 GW: persoonlijke verschijning
- Art. 1253*ter*/4 GW: geacht spoedeisende vorderingen
- Art. 1253*ter*/5 GW: voorlopige maatregelen
- Art. 1253*ter*/6 GW: alle maatregelen en alle nodige daden van onderzoek
- Art. 138*bis* G.W.: mededeelbaar aan het openbaar ministerie

Activisme van de rechter
Responsabilisering van de partijen

De middelen van de familierechter

PRO's en CONTRA's

- Klassieke gezagsmethodes
 - Kordate (eind)beslissing na tegensprekelijk debat
 - Dwangsom
 - Strafrechtelijk luik : dreigen en/of activeren
 - Plaatsing in neutrale setting

- Klassieke expertise (diagnose-expertise)

**Dynamiek : confrontatie
Weinig mobilisatie
Onbegrip**

De middelen van de familierechter

PRO's en CONTRA's

- Bezoekruimte
- Bemiddeling
- Therapie – scheidingstraject - ouderschapsbegeleiding

Vrijwillige mobilisatie
Geen verslaggeving

De middelen van de familierechter

PRO's en CONTRA's

- Protectioneel dossier voor een VOS-situatie
 - Plaatsing van het kind in neutraal milieu
 - Contextbegeleiding

Begeleiding onder dwang
Invasief
Publieke sector

De middelen van de familierechter

PRO's en CONTRA's

Expertise gericht op het parentale samenwerkingsvermogen

Pretoriaans
Interdisciplinariteit

De deskundige geeft advies maar werkt ook aan een oplossing
– soepel en creatief -
onder supervisie van de rechter

Expertise gericht op de parentale samenwerkingsvaardigheden

Het scenario

zitting

vonnis

Installatie

Tussenverslag

Tussenzitting

Tussenvonnis

...

Voor- en
eindverslag

Tegensprekelijk
debat op
zitting

eindvonnis

Expertise gericht op de parentale samenwerkingsvaardigheden

De kenmerken

Transparantie

Mobiliserend
Empowerment

Soepel en op
maat
Reactiviteit

Duurzaamheid

Steun EN
supervisie

Oplossingsgericht

Expertise gericht op de parentale samenwerkingsvaardigheden

De plaats en rol van elke betrokkene

- Advocaten
- Ouders
- Expert
- Rechter
- Kind

Expertise gericht op de parentale samenwerkingsvaardigheden

De uitdaging

Een niet-vertrouwelijk « hulpverlenings » traject in een burgerlijke procedure
contradictio in terminis?

- Is tussenkomst van wetgever wenselijk?
- Model vanuit het terrein :
 - Ouderschapscoördinatie bij hoogconflict scheidingen

Tot Slot

**Interdisciplinariteit :
erkenning en interactie van verschillende vaardigheden**

**Finesse in het evenwicht tussen
gezag, aanmoediging en hulpverlening**

**Vastberadenheid en moed
Bescheidenheid**